

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ МУЗЕЙНО-ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів *першого (бакалаврського) рівня* вищої освіти
зі спеціальності *034 Культурологія*

Освітньо-професійна програма

ФУНДАМЕНТАЛЬНА ТА ПРИКЛАДНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Харків, 2022

УДК 378.091.33-027.22:930.85(477)] (076)

Ф 94

Друкується за рішенням ради факультету культурології
(протокол № 5 від 24 грудня 2021 р.)

Рекомендовано кафедрою культурології
(протокол № 8 від 20 грудня 2021 р.)

Рецензенти:

А. Л. Щербань — доктор культурології, завідувач кафедри історії, музеєзнавства та пам'яткознавства Харківської державної академії культури

В. А. Редіна — кандидат педагогічних наук, доцент, директорка комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

Розробники:

О. В. Кравченко, докт. культурології, проф.;

Л. Г. Тишевська, ст. викл.;

Т. В. Босенко, канд. пед. наук, доц.;

П. О. Попова, викл.

Програма навчальної музейно-екскурсійної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми «Фундаментальна та прикладна культурологія», спеціальності 034 Культурологія, галузі знань 03 Гуманітарні науки / Харків. держ. акад. культури; розр.: О. В. Кравченко та ін. – Харків : ХДАК, 2022. – 18 с.

УДК 378.091.33-027.22:930.85(477)] (076)

Для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

© Харківська державна академія культури, 2022

© Кравченко О. В., Тишевська Л. Г., Босенко Т. В., Попова П. О., 2022

1. ВСТУП

Програма навчальної музейно-екскурсійної практики розроблена у відповідності з державними та внутрівузівськими нормативно-правовими документами: Закону України «Про вищу освіту», «Положення про організацію практик студентів Харківської державної академії культури», «Положення про організацію освітнього процесу у Харківській державній академії культури».

Навчальна музейно-екскурсійна практика передбачена навчальним планом спеціальності 034 Культурологія у шостому семестрі для ознайомлення здобувачів вищої освіти з окремими складовими майбутнього фаху й формування відповідних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою. Практика проводиться тривалістю 3 тижні в літній період і передбачає включення студентів-практикантів у реалізацію конкретного проєкту, складовою якого є організація та проведення екскурсійних заходів та виконання ними окремих тематичних завдань під керівництвом керівників практики.

Формою проведення музейно-екскурсійної практики є перебування студентів у пересувному таборі з відвідуванням багатьох міст України, знайомство з пам'ятками історії та культури, з експозиціями провідних українських музеїв.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – <i>4,5</i>	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Обов'язкова професійна /практична компонента <i>ОПК 1.2.37</i>
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>Не передбачене</i>	Спеціальність 034 Культурологія	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – <i>135</i>		<i>третьої</i>
		Семестр
		шостий
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>45</i> Із них: Робочих годин – <i>36</i> самостійної роботи студента – <i>9</i>	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Загальна кількість робочих годин
		<i>108</i>
		Самостійної роботи
		<i>27</i>
		Вид контролю:
		<i>диференційований залік</i>

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є набуття загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Фундаментальна та прикладна культурологія», через ознайомлення з найвизначнішими культурно-історичними пам'ятками та музеями в Україні, методична розробка екскурсії за однією, за вибором студента, темою або екскурсійним об'єктом.

Основними завданнями музейно-екскурсійної практики є:

- ознайомлення з культурно-історичними пам'ятками нашої країни: пам'ятками кульгової та світської архітектури, мистецтва, археологічними, документальними пам'ятками;
- знайомство з різними типами музейних закладів в містах України, їх структурою, формами роботи;
- виявлення особливостей музейної аудиторії, аналіз форм роботи з нею;
- ознайомлення з пам'ятками ландшафтної архітектури, природними культурними ландшафтами, з діяльністю великих комплексів: музеїв-заповідників, монастирських комплексів;

- набуття практичного досвіду з організації екскурсійної діяльності, формування екскурсійного маршруту;
- набуття практичного досвіду самостійної підготовки екскурсії на базі конкретного музейного закладу або історико-культурного об'єкта, що потребує від студентів виконання цілого ряду нових та оригінальних завдань, наприклад: сформувати уявлення про історико-культурну топографію міста чи регіону; з'ясувати особливості культурного розвитку краю (області, місцевості) у контексті світового історичного процесу; визначити етнічну, соціальну, ху-дожню складову історичної динаміки у даній місцевості і т. ін.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті проходження навчальної музейно-екскурсійної практики студент повинен набути **відповідних компетентностей**, передбачених освітньо-професійною програмою, та проявляти **визначені програмні результати навчання**:

Загальні компетентності:

- ЗК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності);
- ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
- ЗК 7. Здатність працювати автономно;
- ЗК 8. Здатність працювати в команді;
- ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

- ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових і спеціальних наукових методів;

- ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо);
- ФК 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллієві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу;
- ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів;
- ФК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту, використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології;
- ФК 11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології;
- ФК 12. Здатність дотримувати стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

Результати навчання:

- ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів;
- ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій;
- ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту;
- ПРН 10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу;
- ПРН 11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації;
- ПРН 12. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань;

- ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти;
- ПРН 14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.

4. БАЗИ ПРАКТИКИ

Враховуючи специфіку музейно-екскурсійної практики, формою її проведення є перебування студентів у пересувному таборі з відвідуванням багатьох міст України, знайомство з пам'ятками історії та культури, з експозиціями видатних українських музеїв в процесі екскурсійної роботи. Найбільш доцільним часом проведення практики є липень місяць.

Організаційно практика поділяється на дві частини:

Перша частина — теоретико-методична — 8 днів: визначення здобувачами вищої освіти теми (або об'єкта) та методична підготовка тексту екскурсії. У ході роботи здобувач самостійно обирає місце або об'єкт можливого проведення екскурсії, екскурсійний чи експозиційний маршрут, профіль (вид) самостійної екскурсії, її тему, цільове призначення; склад аудиторії відвідувачів (екскурсантів), тривалість екскурсії (хронометраж), розробляє текст та технологічну карту екскурсії.

Друга частина — виїзна — 12 днів: перебування у пересувному таборі з відвідуванням об'єктів практики. Відвідування об'єктів практики планується за чотири-п'ять місяців до початку практики і відбувається за попередньою домовленістю. Місця стаціонарного перебування (ночівлі) в містах України визначаються завчасно з обов'язковим дотриманням санітарно-гігієнічних норм та техніки безпеки.

ОРІЄНТОВНИЙ ГРАФІК

Виїзної частини

музейно-екскурсійної практики за маршрутом

(дати є орієнтовними, так як кожного року змінюються)

Харків – Качанівка – Чернігів – Київ – Острог – Джерело Св. Анни – Почаїв – Олесько – Львів – Жовква – Крехів – Унів – Золочів – Кам'янець-Подільський – Чернівці – Хотин – Меджибіж – Умань – Суботів – Чигирин – Харків

Дата	Маршрут руху	Відстань	Ночівля
17.07. <i>(неділя)</i>	Переїзд з Харкова до Чернігова	574 км	17.07 – 18.07 18.07 – 19.07
	Переїзд Харків – Чутове	92 км	
	Переїзд Чутове – Пирятин	235 км	
	Переїзд Пирятин – Прилуки	44 км	
	Переїзд Прилуки – Качанівка	53 км	
	Переїзд Качанівка – Чернігів	150 км	
18.07 (понеділок)	Чернігів		
19.07 (вівторок)	Переїзд Чернігів – Київ	150 км	
	Переїзд Київ – Житомир – Острог	325 км	
20.07 (середа)	Острог		
21.07 (четвер)	Переїзд Острог – Львів	250 км	19.07 – 20.07 20.07 – 21.07
	Переїзд Острог – Джерело Святої Анни	84 км	
	Переїзд Джерело Святої Анни – Почаїв	28 км	
	Переїзд Почаїв – Олесько	63 км	
	Переїзд Олесько – Львів	75 км	
22.07 (п'ятниця) 23.07 (субота)	Львів		
23.07	Львів		21.07 – 22.07 22.07 – 23.07 23.07 – 24.07
	Переїзд Львів – Жовква	30 км	
	Переїзд Жовква – Крехів	10 км	
	Переїзд Крехів – Львів	40 км	
24.07 (неділя)	Переїзд Львів – Унів – Золочів – Кам'янець-Подільський	289 км	
	Переїзд Львів – Унів – Золочів	81 км	
	Переїзд Золочів – Кам'янець-Подільський	208 км	

25.07 (понеділок)	Кам'янець-Подільський		24.07 – 25.07 25.07 – 26.07 26.07 – 27.07
26.07 (вівторок)	Переїзд Кам'янець-Подільський – Чернівці	90 км	
	Переїзд Чернівці - Хотин	67 км	
	Переїзд Хотин – Кам'янець-Подільський	23 км	
27.07 (середа)	Переїзд Кам'янець – Подільський – Умань	354 км	
	Переїзд Кам'янець-Подільський – Меджибіж	95 км	
	Переїзд Меджибіж – Вінниця – Умань	259 км	
27.07 (середа)	Умань		27.07 – 28.07
28.07 (четвер)	Переїзд Умань – Харків	581 км	
	Переїзд Умань – Черкаси	185 км	
	Переїзд Черкаси – Суботів – Чигирин	70 км	
	Переїзд Чигирин – Кременчук – Полтава	182 км	
	Переїзд Полтава – Харків	144 км	

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ОБ'ЄКТИ ВИЇЗНОЇ ЧАСТИНИ МУЗЕЙНО-ЕКСКАРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Дата	Зміст
17.07 (неділя)	Виїзд із Харкова Національний історико-культурний заповідник «Качанівка» Чернігівська обл. – екскурсія Прибуття до Чернігова
18.07 (понеділок)	Чернігів Оглядова екскурсія містом: Чорна могила, Єлецький монастир, дитинець (вал), Свято-Преображенський собор, Борисоглібський собор, П'ятницька церква, дім полковника Лизогуба, будівля Чернігівського колегіуму Історичний музей Меморіальний дім-музей М.Коцюбинського Антонієві печери, комплекс Троїцько-Іллінського монастиря

<i>19.07 (вівторок)</i>	<p>Переїзд до Києва Оглядова екскурсія містом: Києво-Печерська лавра, пам'ятник жертвам голодомору, набережна Дніпра, Володимирський собор, Михайлівський золотоверхий собор, Андріївський узвіз, Андріївська церква Національний історико-архітектурний заповідник «Софія Київська»</p> <p>Переїзд до Острога</p>
<i>20.07 (середа)</i>	<p>Острог Музей книги та друкарства Замок князів Острозьких (історико-красознавчий музей) Музей нумізматики Національний університет «Острозька академія»</p>
<i>21.07 (четвер)</i>	<p>Переїзд до Львова Джерело Святої Анни Почаївська Свято-Успенська лавра Музей-заповідник «Олеський замок» Прибуття до Львова</p>
<i>22.07 (п'ятниця)</i>	<p>Львів Оглядова екскурсія містом: собор Святих Єлизавети та Ольги, собор Святого Юра, собор Андрія Первозваного, Успенська церква, башта Корнякта, каплиця Боїмів, Кафедральний католицький костел, Вірменська церква, площа Ринок, проспект Свободи, пам'ятник Т. Г. Шевченку, оперний театр. Національний музей ім. А. Шептицького Відділ історичного музею «Королівські зали»</p>
<i>23.07 (субота)</i>	<p>Виїзд до Жовкви, Крехова Жовква: замок Жолкевських, собор Святого Лаврентія, Василянський собор Серця Христового, синагога Крехів: Крехівський Василянський монастир, Святе джерело, печерний монастир Львів: Личаківський цвинтар Музей народної архітектури та побуту (Шевченківський гай)</p>
<i>24.07 (неділя)</i>	<p>Переїзд до Кам'янця-Подільського Свято-Успенська Унівська лавра Студійського уставу Музей-заповідник «Золочівський замок» Прибуття до Кам'янця-Подільського</p>
<i>25.07 (понеділок)</i>	<p>Кам'янець Подільський Оглядова екскурсія містом: каньйон р. Смотрич, Зарванська вул., Вітряна брама, собор Петра і Павла, Ратуша, Вірменська площа, Стара Фортеця</p>

26.07 (вівторок)	Виїзд до Чернівців Чернівці: оглядова екскурсія містом. Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича Переїзд до Хотина Державний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця» Повернення до Кам'янця-Подільського.
27.07 (середа)	Переїзд до Умані Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» Національний дендрологічний парк «Софіївка»
28.07 (четвер)	Виїзд до Харкова Національний історико-культурний заповідник «Чигирин»: Екскурсія в с. Суботіві: замчище, Іллінська церква, Чигирин: гетьманська резиденція. Прибуття до Харкова

5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Керівник практики від кафедри:

Завчасно здійснює організаційну та змістовну підготовку практики:

- перемовини та оформлення документації для транспортного забезпечення практики за визначеним маршрутом;
- перемовини та узгодження екскурсійного обслуговування у великих містах;
- перемовини та узгодження з об'єктами музейно-екскурсійної практики часу й змісту екскурсійної роботи;
- домовленості про проживання в містах України, забезпечення належних умов побуту.

Здійснює забезпечення реалізації та повного виконання програми практики:

- проведення інформаційних зборів щодо організації практики, у тому числі з обов'язковим інструктуванням про дотримання правил техніки безпеки та охорони праці;
- ознайомлення студентів з програмою практики, надання консультацій та методичної допомоги під час виконання завдань практики;
- інформування здобувачів освіти про порядок підготовки звітних матеріалів та організацію звітності;
- контроль за виконанням учасниками освітнього процесу під час проходження практики правил внутрішнього розпорядку, графіка проведення практичних заходів, правил техніки безпеки.

Здійснює підведення підсумків практики:

- оцінювання роботи здобувача освіти;
- проведення контрольної форми (диференційованого заліку);
- складання звіту та надання його на кафедрі у в деканат.

Здобувачі вищої освіти мають:

- своєчасно включитися в процес підготовки та проведення практики;
- засвоїти і суворо дотримувати правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої та побутової санітарії;
- виконати всі завдання програми практики;
- з дотриманням усіх вимог виконати належне оформлення звітних матеріалів практики і своєчасно скласти залік.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ МУЗЕЙНО-ЕКСКАРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Оцінювання проходження практики здійснюється за 100-бальною рейтинговою шкалою. За сукупністю виконання усіх видів робіт, передбачених програмою практики, з обов'язковим врахуванням дотримання правил поведінки, безпеки, академічної доброчесності бали можуть бути розподілені таким чином:

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Щоденник-звіт проходження музейно-екскурсійної практики	до 25 балів
Методична розробка екскурсії	до 25 балів.
Дотримання правил поведінки, безпеки, доброчесності	до 20 балів
Якість оформлення звітних матеріалів практики	до 10 балів
Підсумковий контроль (дифер. залік)	до 20 балів

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ ПРАКТИКИ

Основними звітними матеріалами музейно-екскурсійної практики є щоденник-звіт та методична розробка екскурсії.

Щоденник-звіт з музейно-екскурсійної практики має вестися у формі щоденних записів з фіксуванням видів роботи і змістовного

наповнення у відповідності до програми практики. Фіксування у щоденнику днів, насичених подіями, виконанням різних видів практичної роботи під час виїзної частини практики, потребують розгорнутого змістовного викладення з аналізом виконаних робіт, власним баченням проблем і можливих шляхів їх вирішення. У такому випадку один день практики може бути відображений у щоденнику на 3–5 сторінках друкованого тексту.

Методична розробка екскурсії. Під час першої частини практики здобувач самостійно обирає місце або об'єкт можливого проведення екскурсії, екскурсійний чи експозиційний маршрут, профіль (вид) самостійної екскурсії, визначає її тему, цільове призначення; склад аудиторії відвідувачів (екскурсантів), тривалість екскурсії (хронометраж), розробляє текст та технологічну карту екскурсії. Підготовлені матеріали практикант повинен мати з собою під час виїзної частини музейно-екскурсійної практики і, у разі необхідності, матиме можливість для їх доопрацювання вже за місцем обраного об'єкта. Тривалість розробленої екскурсії, в залежності від обраного об'єкта, має бути 30–45 хвилин. Оформлення методичної розробки тексту екскурсії та технологічної карти здійснюється за вимогами, з якими здобувач ознайомлений під час вивчення навчальної дисципліни «Екскурсознавство».

Орієнтовний сумарний обсяг звітних матеріалів має становити 50–60 сторінок друкованого тексту (кегель 14, шрифт Times New Roman, інтервал 1,5).

Посилання на використані ресурси обов'язкові. Звітні матеріали мають бути виконані цілком самостійно. Вони мають показати вміння студента на основі використання певних джерел та набутого практичного досвіду викласти послідовно і повно навчальний матеріал. Не допускається механічне переписування тексту навчальних посібників, підручників, матеріалів з інших джерел, вимагається творче, самостійне висвітлення питань. Позитивно сприймається аналітичний підхід до висвітлення змістовного наповнення, зауваження, пропозиції щодо організації та змісту музейно-екскурсійної практики.

Оформлення титульної сторінки здійснюється за вимогами вищої школи (зразок додається)

За бажанням студента до звітних матеріалів можуть додаватися ілюстративні матеріали, таблиці, графіки тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові теоретико-правові

1. Державна програма розвитку туризму в Україні на 2002-2010 рр. [www.rada.kiev.ua/](http://rada.kiev.ua/)
2. Закон України «Про туризм» / Верховна Рада України. — К., 2005. — 34 с.
3. Міждержавний стандарт ДЕСТ 28682.2-95. Туристично-екскурсійне обслуговування.
4. Постанова Державного департаменту туризму «Про концептуальні засади організації екскурсійної діяльності в Україні». — лютий, 2002.
5. Правила проведення туристських подорожей з учнівською молоддю України / Наказ Міносвіти і науки України № 237 від 24.03.2006 р. // Спортивний туризм. — К.: Федерація спортивного туризму України. — 2006. — № 9. — С. 37–57.

Навчально-методичні

6. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник. — К.: Альтерпрес, 2007. — 464 с.
7. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2015. — 180 с.
8. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: Посібник / Перекл. з нім. В. Лозинський, О. Лянг, Х. Назаркевич. Львів: «Літопис», 2005. — 632 с.
9. Галасюк С., Нездоймінов С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності. — К.: Вид-во: Центр навчальної літератури, 2017. — 178 с.
10. Горішевський П., Дейнега М., Ковалів М., Мельник В., Рега Н., Оришко С., Соколова О. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. — Івано-Франківськ: Плай, 2005. — 64 с.
11. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник / В. Федорченко, О. Костикова, Т. Дьорова. — К.: Кондор, 2004. — 163 с.
12. Козлова Т. Що потрібно знати екскурсводу, щоб створити нову екскурсію // Новини туризму. — 2006. — № 16. — С. 10–14.
13. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Навчально-методичний посібник. — Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. — 144 с.
14. Маньковська Р. Музейництво в Україні / НАН України. Інститут історії України. — К., 2000. — 140 с.
15. Музеєзнавство (музеєлогія) // Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін.]. — К.: ВЦ «Академія», 2013. — С. 262–271.
16. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник. — Одеса: Астропринт, 2011. — 216 с.

17. Федорченко В. К., Костюкова О. М. та ін. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2004. — 166 с.
18. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2004. — 240 с.

Інформаційні ресурси в Internet

Електронні бібліотеки та підручники

19. EXLIBRIS :: українська електронна бібліотека — <http://exlibris.org.ua/>
<http://www.ukrexlibris.com/>
20. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека — www.lib.dp.ua/
21. Ізборник — <http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/>
22. Ізборник — Матеріали з історії України IX–XVIII ст. — <http://litopys.org.ua/links/inistor.htm>
23. Ім'я Івана Мазепи — <http://www.mazepa.name/>
24. Інститут історії НАН України — <http://history.org.ua/>
25. Козацтво XV–XXI ст. Документи, карти, ілюстрації, сувеніри — www.cossackdom.com/indexu.html
26. Нариси історії України — <http://history.franko.lviv.ua/>
27. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського — <http://nbuv.gov.ua/>
28. Сайт бібліотеки Харківської державної академії культури — <http://lib-hdak.in.ua>
29. Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка — <http://korolenko.kharkov.com>

Електронні словники та енциклопедії

30. Вікіпедія — <http://uk.wikipedia.org>
31. Енциклопедія історії України — <http://history.org.ua/?encyclop>
32. Енциклопедія українського козацтва — <http://zsu.zp.ua/euk/>
Музейні та інші культурологічні ресурси
33. Брама — історія України — <http://brama.com/ukraine/history/index.html>
34. Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького — <http://www.museum.dp.ua>
35. Електронна хрестоматія — <http://historydocs.narod.ru/ukr.htm>
36. Історія України — <http://uahistory.narod.ru/>
37. Музейний простір України — <http://prostir.museum/>
38. Україна Інкогніта — ukrainainkognita.org.ua/
39. Українська геральдика — <http://heraldry.com.ua>
40. Українська історія — <http://www.ua-history.narod.ru/>

Зразок загальної титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет культурології
Кафедра культурології**

**ЗВІТНІ МАТЕРІАЛИ
З МУЗЕЙНО-ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма

Фундаментальна та прикладна культурологія
галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **034 Культурологія**

6 навчальний семестр

Термін проходження практики

« ____ » _____ - « ____ » _____ 2022 р.

Здобувач: _____
_____

Керівник практики: _____
_____

Матеріали надані на кафедру
« ____ » _____ 2022 р. _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Харків, 2022

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології

ЩОДЕННИК-ЗВІТ
МУЗЕЙНО-ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти _____

Кафедра _____ *культурології* _____Спеціальність _____ *034 Культурологія* _____

Освітньо-професійна програма

_____ *Фундаментальна та прикладна культурологія* _____Освітній рівень _____ *перший (бакалаврський)* _____Курс _____ *третій* _____ група *9* _____

Навчальне видання

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ МУЗЕЙНО-ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ**

зі спеціальності 034 Культурологія

Розробники:

О. В. Кравченко, докт. культурології, проф.;

Л. Г. Тишевська, ст. викл.;

Т. В. Босенко, канд. пед. наук, доц.;

П. О. Потова, викл.

Під науковою редакцією *О. В. Кравченка*

Редактори:

А. Троян

Г. Положій

Комп'ютерна верстка:

І. Колесник

План 2022 р.

Підписано до друку 23.02.2022 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 1,04. Обл.-вид. арк. 1,1. Тираж 100 Зам. №

Видавець ХДАК. Бурсацький узвіз, 4.

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.